

DERLEME

F.Ü.Sağ.Bil.Vet.Derg.
2017; 31 (2): 149 - 151
<http://www.fusabil.org>

Gürbüz AKSOY¹
Halil Selçuk BİRİCİK²
Pelin Fatoş POLAT¹

¹ Harran Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Şanlıurfa, TÜRKİYE

² Aksaray Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
Cerrahi Anabilim Dalı,
Aksaray, TÜRKİYE

Türkiye’de Güvenli Hayvan Kurtarma

Türkiye’de modern hayvan kurtarma teknikleri 2009 yılında Şanlıurfa İl Sivil Savunma Müdürlüğü ile Güneydoğu Anadolu Projesi, Kültür Araştırma ve Kalkınma Derneği (GAPDER) tarafından birlikte yürütülen “GAP Bölgesi’nde Sele Maruz Kalan Alanlarda Sel Riskinin Azaltılması Hibe Programı (GAPSEL)” kapsamında AB tarafından finanse edilen “Şanlıurfa’da Selde Hayvan Zayıtatının Azaltılması Konusunda Kapasite Geliştirme Projesi” ile başlamıştır. Proje kapsamında Veteriner hekimler, acil personel ve coğrafyacılar, gönüllü gençlere hayvan kurtarma ekipleri kurulması için eğitimler verilmiş; İngiltere Kraliyet Veteriner Akademisi ve Hampshire Belediyesi ile Şanlıurfa Belediyesi İtfaiyeleri ile birlikte Şanlıurfa’da ‘Uluslararası Hayvan Kurtarma Konferansı ve Hayvan Kurtarma Tatbikatı’ düzenlenmiştir. Proje kapsamında kurtarma ekipmanları satın alınarak Şanlıurfa İtfaiyesine verilmiştir. Günümüzde, Şanlıurfa İtfaiyesi bu ekipmanları kullanarak vakalara başarıyla müdahale etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayvan, refah, kurtarma operasyonu

Safe Animal Rescue in Turkey

Use of modern animal rescue techniques have been started in Turkey under the scope of Mitigating Flood Risk in flooded areas in the Southeastern Anatolia Region, the project titled as “Capacity Building for Decreasing Animal Losses from Flood in Sanliurfa” carried out by Sanliurfa Disaster and Emergency Management Directorate and Southeastern Anatolia Region Culture, Research and Development Association at 2009. In the Project scope; Veterinarians, emergency personnel and geographers educated volunteer young people to establish animal rescue teams. International Animal Rescue Conference and Animal Rescue Event have been carried out in Sanliurfa jointly with Royal Veterinary college and Hampshire Municipality fire department. Rescue equipments have been purchased and awarded to Sanliurfa fire department. Nowadays, the department intervenes incidents succesfully using these equipments.

Key Words: Animal, welfare, rescue operation

Giriş

Hayvanların, darda kalan insanların kurtarılmasında ve polisiye olayların aydınlatılmasında başarılı bir şekilde kullanıldıkları bilinmektedir. Acaba insanlar, kendilerine her bakımdan yararlı olan bu varlıkların maruz kaldıkları bir tehlike anında yardımlarına koşuyorlar mı ve kurtarma eylemini nasıl gerçekleştiriyorlar?

Yaklaşık elli yıldır büyük önem kazanan hayvan refahı (1) kapsamında gerek kliniklerde ve gerekse sahada “Güvenli Hayvan Kurtarma” konusunda gelişmiş ülkelerde oldukça önemli ilerlemeler kaydedildiği görülmektedir (2-7).

Ülkemiz ise güvenli hayvan kurtarma konusunda çok yetersiz durumdadır. Üniversitelerimizin eğitim müfredatlarında hayvanların tutulup bağlanması, hayvanlara yaklaşım ve yere yatırma teknikleri hakkında bilgiler verilmekle birlikte darda kalan hayvanların buldukları yerden tekniğine uygun şekilde kurtarılmasına yönelik müstakil bir konu ve ders yer almamaktadır (8).

Ülkemizde, hayvan kurtarma olaylarında görevli kurum olarak, asli amaçları insan hayatını kurtarmaya yönelik olmakla birlikte İtfaiye ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) teşkilatlarını görmekteyiz (8, 9). Arama Kurtarma Derneği (AKUT) gibi bazı sivil toplum kuruluşlarının esas odaklandıkları konu ‘insan’ olmakla birlikte hayvan kurtarma faaliyetlerinde de buldukları bilinmektedir (10).

Konu ile görevli kurumların ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK)’nın eğitim programlarına baktığımızda hayvan kurtarma konusunda sahip olunması gereken hayvan kurtarma ekipmanlarının ve müstakil eğitim faaliyetlerinin ve de yayınlarının olmadığını ya da çok yetersiz olduğunu söyleyebiliriz (11-13).

Tüm bunların sonucunda basında da sık sık yer alan bilinçsiz vatandaşlarca yapılan uygunsuz hayvan kurtarma görüntüleri ve yaşanan kötü örnekler ‘Hayvana değer vermeyen insana da değer vermez’ algısına yol açmakta, dış politikada dahi aleyhimize kullanılacak bir potansiyel taşımaktadır.

Geliş Tarihi : 28.02.2017
Kabul Tarihi : 28.06.2017

Yazışma Adresi Correspondence

Pelin Fatoş POLAT
Harran Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
İç Hastalıkları Anabilim Dalı,
Şanlıurfa - TÜRKİYE

pelin_polat@harran.edu.tr

Hayvan kurtarma konusunda ülkemizde yapılan ilk bilimsel faaliyetin Avrupa Birliği (AB) projesi kapsamında Şanlıurfa'da 2009 yılında organize edilen "Uluslararası Hayvan Kurtarma Konferansı" olduğunu görmekteyiz (14-17). Bu nedenle bu derlemede, ülkemizdeki durum, tarihi açıdan 2009 yılı öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönemde ele alınmıştır.

2009 YILI ÖNCESİ DURUM

Genellikle İtfaiye kurumunun ve AFAD'ın bu konuda görevli olduğu söylenebilir de gerek eğitimcilerin eğitimi ve gerekse sahip olunması gereken modern ekipmanlar açısından tekniğine uygun güvenli hayvan kurtarmalardan bahsedebilmek kolay olmamaktadır (Şekil 1).

Burada önemli bir faktör de özellikle üniversiteler tarafından konunun ihmal edilmesi, gerekli bilimsel araştırma ve eğitim faaliyetlerinin yapılmamasıdır. Ülkemizde zor durumda kalan çok çeşitli hayvan türlerine yönelik, onların özelliklerini dikkate alarak yapılan güvenli kurtarma çalışmalarının olmadığını; üniversitemizde 'Hayvan Kurtarma' ile ilgili bir dersin dahi okutulmadığını görmekteyiz (8). Gelişmiş ülkelerde ise bu konuda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir (2-7).

Bir sivil toplum kuruluşu olan AKUT tarafından bildirilen kendi operasyon istatistikleri incelendiğinde 1994-2008 yılları arasında Hayvan Kurtarma Kategorisinde toplam 17 kurtarma operasyonu gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır (13).

Şekil 1. İtfaiye tarafından yapılan ekipman ve teknik açıdan yetersiz bir kurtarma operasyonu

2009 YILI SONRASI DURUM

Ülkemizde hayvan kurtarma konusunun bilimsel olarak ilk defa 2009 yılında, o zamanki adıyla Şanlıurfa İl Sivil Savunma Müdürlüğü ile GAP Kültür Araştırma ve Kalkınma Derneği (GAPDER) tarafından birlikte yürütülen "GAP Bölgesi'nde Sele Maruz Kalan Alanlarda Sel Riskinin Azaltılması Hibe Programı (GAPSEL)" kapsamında AB tarafından finanse edilen "Şanlıurfa'da Selde Hayvan Zayıtının Azaltılması Konusunda Kapasite Geliştirme Projesi" ile ele alındığı görülmektedir (17). Bu proje kapsamında yine ülkemizde bir ilk olarak

"Uluslararası Hayvan Kurtarma Konferansı" yapılmış; bu konferansa İngiltere'den Hampshire İtfaiyesi hayvan kurtarma uzmanı Jim Green ile Kraliyet Veteriner Akademisi'nden At Hastalıkları Kliniği Direktörü Prof.Dr. Josh Slater katılmışlardır. Şanlıurfa İl Sivil Savunma Müdürü sayın Mahmut SÖNMEZ ile Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğretim üyeleri Prof.Dr. Gürbüz AKSOY'un proje koordinatörlüğünde ve Prof.Dr. Halil Selçuk BİRİCİK'in yardımcılığında, 2 gün süren bu konferansta modern kurtarma teknikleri ve kurtarmada hayvanlara yaklaşım konuları teorik ve uygulamalı olarak işlenmiştir (Şekil 2).

Şekil 2. Konferans kapsamında uygulamalı eğitim

Hayvan Kurtarma Ekibi (HAYKE); Veteriner Hekimler Şanlıurfa ve civar illerden davet edilen İtfaiye mensupları, hayvan sahipleri ve çiftçi ailelerinden seçilen 60 kişiden oluşturulmuştur.

Ulusal ve yerel basının da oldukça ilgisini çeken konferansı takiben Şanlıurfa İtfaiyesi'nde bir birim oluşturulmuş ve İngiltere'den getirilen modern kurtarma ekipmanı yapılan bir protokolle itfaiyeye teslim edilmiştir. Halen başarılı bir şekilde hayvan kurtarma faaliyetleri bu kurumda devam etmektedir (14,15).

Yine AKUT tarafından bildirilen kendi operasyon istatistiklerine göre (13) 2009 - 2016 yılı arasında hayvan kurtarma kategorisinde toplam 341 kurtarma operasyonu gerçekleştirilmiştir. Burada ilginç olan husus 14 yılda (1994-2008) 17 kurtarma operasyonu gerçekleşirken; 7 yılda (2009-2016) 341 kurtarma operasyonu gerçekleşmiş olmasıdır. Bu artışta 2009 yılında yapılan ve konu hakkında ülke genelinde farkındalık oluşturan Uluslararası Hayvan Kurtarma Konferansı'nın da pozitif etkisi olabileceği düşünülebilir. Buna paralel bir gelişme de yine AKUT'un kuruluşunun 20.yılında, temel değerlerinden biri olan, insan hayatına değer verme ilkesini, başta insan olmak üzere tüm canlıların hayatına değer vermek olarak değiştirmiş olmasıdır (18).

Güvenli hayvan kurtarma konusunun ülkemizde bu şekilde gündeme gelmesinden sonra 2016 yılında bu sefer Aksaray İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü ile Aksaray Üniversitesi Veteriner Fakültesi mensuplarının çabalarıyla Ulusal Ajanstan Erasmus Yetişkin eğitimi Stratejik ortaklık kapsamında "Establishment of Animal Rescue Capacity" adlı bir proje ile konu bir kez daha ele alınmıştır. Her iki kurumdan 15 kişi ve Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesinden Prof.Dr. Gürbüz

Aksoy'un, Slovenya ve Makedonya'dan proje ortaklarının katılımlarıyla 27/08/2016-09/10/2016 tarihleri arasında Slovenya Ljubljana Üniversitesi Veteriner Fakültesi tarafından organize edilen eğitimler alınmıştır. Bu faaliyet bir kitap olarak Ass. Prof. Jose Staric'in editörlüğünde İngilizce olarak yayınlanmıştır (19).

Bu gelişmeler yanında 2016 yılı içerisinde Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesinde Hayvan Kurtarma konusu gündeme getirilmiş ve üniversitenin diğer branşlarına da yönelik olmak üzere 2017 yılı Bahar Dönemi ders müfredatına Türkiye'de bir ilk olarak

'Hayvan Kurtarma' adlı seçmeli ders konulmuş ve halen İç Hastalıkları Anabilim Dalı tarafından verilmektedir.

SONUÇ

Bu faaliyetler bir başlangıç olarak da olsa ülkemizin itibarına katkıda bulunmuş, çoğu ülkeden bu sayede bir adım öne geçilmiştir. Kurulacak modern eğitim ve uygulama merkezlerinin ve üniversitelerin artacak olan ilgisinin ülke olarak konumumuzu daha da ileriye götüreceğine inanmaktayız.

Kaynaklar

1. Fidan ED. Türkiye'de çiftlik hayvanları ile ilgili refah uygulamaları. *Animal Health Prod Hyg* 2012; 1: 39-46.
2. Fürst A, Keller R, von Salis B. Entwicklung eines verbesserten Haengegeschirrs für Pferde: Das Tier-Bergungs-und Transportnetz (TBTN). *Pferdeheilkunde* 2006; 22: 67-772.
3. Fürst A, Keller R, Kummer M, Manera C, von Salis B, Auer J, Bettschart R. Evaluation of a new full-body animal rescue and transportation sling in horses. *Journal of Veterinary Emergency and Critical Care* 2008; 18: 619-625.
4. Goodman SE. "Animal Rescue: The Best Job There Is". <https://books.google.com.tr/> 24.12.2016.
5. Kenel L, Keller R, VonSalis B, Fürst A. Entwicklung des Grosstier-Vertikalbergungsstets (GTVBS)- eine Weiterentwicklung des TBTN (Tier-Bergungs-und Transportnetz). *Pferdeheilkunde* 2016; 32: 141-147.
6. Sabine Kaestner R. How to manage recovery from anaesthesia in the horse-to assist or not to assist. *Pferdeheilkunde* 2010; 26: 604-608.
7. Von Salis B, Keller R, Fürst A. Die Entwicklung des Grosstier-Rettungsdienstes Schweiz und Liechtenstein. *Hundkatzeperfer* 2008; 6: 44-47.
8. Anonim. "Türk Arama Ve Kurtarma Yönetmeliği". <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.20013275&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=arama%20ve/> 26.01.2017.
9. Anonim. "Belediye İtfaiye Yönetmeliği". <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061021-6.htm/> 26.01.2017.
10. Anonim. "Akut Arama Kurtarma Derneği". <https://www.akut.org.tr/> 26.01.2017.
11. Anonim. "Yönetmelik". <https://www.afad.gov.tr/> 26.01.2017.
12. Anonim. "Görevlerimiz". <http://itfaiye.ibb.gov.tr/tr/egitimler.html/> 26.01.2017.
13. Anonim. "Operasyon İstatistikleri". <https://www.akut.org.tr/operasyon-istatistikleri/> 28.12.2016.
14. Anonim. "Hayvan Kurtarma Konferansı". <http://www.yabantv.com/haber/336-hayvan-kurtarma-konferansi/> 26.01.2017
15. Anonim. "Selde Hayvan Zayıflığının Azaltılması Tatbikatı". <https://www.youtube.com/watch?v=5UBFHekIDKY/> 26.01.2017.
16. Aksoy G. "1.Uluslararası Hayvan Kurtarma Konferansı". <http://www.gurbuzaksoy.com.tr/> 26.01.2017.
17. Biricik HS, Aksoy G, Sönmez M, et al. Capacity building for decreasing animal losses from flood in Sanliurfa-TURKEY. (Animal Rescue Capacity Building/ editor Joze Staric. University of Ljubljana, Veterinary Faculty, 2016; 93-95.
18. Anonim. "Akut'un hayvan kurtarma operasyonları". <http://www.sozcu.com.tr/2016/yazarlar/nasuh-mahruki/akutun-hayvan-kurtarma-operasyonlari-1409926/> 21.12.2016
19. Staric J. Animal Rescue Capacity Building. University of Ljubljana, Veterinary Faculty Ljubljana, Slovenia. 2016.